

နတ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖၣ်လၢဝံးကထိရံယါပူၤဒီးမတၢကမၤ စၢန့ၤသ့လဲၣ်

ကညီခွဲးယၢ်ဂ့ၢ်ဝီ

လၢဝံးကထိရံယါအပူၤအံၤပူၤတၢကမၤမ့ၢ်တၢလီၤန့ၢ်ဖျါလၢကလုာ်ဒုၣ်တၢလီၤစၢၤတၢ်ဘျီတၢ်ဘါ.မ့ၢ်ခွါတၢ်လီၤဆီ.ထံၣ်ဂီၢ်သံးအတၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၢ်ဒီးတၢ်အဂၤတဖၣ်အယိသးပူၤမ့ၢ်တၢ်ထီၣ်တၢ်သိၣ်န့ၢ်လီၤ.နတ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အိၣ်ဒီးန့ၢ်.တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်သံးနကပူၤဖျါ.တၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်န့ၢ်န့ၢ်ယၢ်တၢ်သံးဒီးပူၤဂၤ.နကသ့ဘျီထီၣ်ဘါထီၣ်နတ်ခွဲးတၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၢ်လၢတၢ်သဘျီအပူၤဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်သဘျီလၢနကဟံးယၢ်ကျဲးန့ၢ်လၢထုသန့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢဒီးဟံၣ်ဖိယိတဖၣ်အဂီၢ်န့ၢ်လီၤ.

တၢ်တဖၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ကိးအိၣ်လၢကညီခွဲးယၢ်ဂ့ၢ်ဝီဒီးဖဲနအိၣ်ဖျါထီၣ်လၢကိၢ်တဘျီလၢလၢဒၣ်လဲၣ်.ပုၤကိးဂၤဒီးလၢအိၣ်ဖဲဝံးကထိရံယါအပူၤအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်သံးလိာ်အသးခဲလၢလီၤ.

တၢ်ကွၢ်တလီၤတၢ်

ပုၤမ့ၢ်မၤန့ၢ်တၢ်ကြးတဘၣ်မ့ၢ်တၢ်လီၤဆီန့ၢ်ပူၤအဂၤဒီးမ့ၢ်ကထီၣ်သးဒ်အံၤလၢတၢ်မၤလီၢ်.ဖဲနငါအိၣ်ဟံၣ်ငါအိၣ်ယီၤအခါ.လၢကွၢ်ပူၤ.လၢကွၢ်ပူၤမ့ၢ်တၢ်အိၣ်ကျဲးပူၤမ့ၢ်တၢ်ဖဲနလိာ်ခိၣ်လိာ်ကွဲးအကတီၢ်တဖၣ်မ့ၢ်တၢ်ထီၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်န့ၢ်လီၤ.

ပုၤမၤတရီၢ်တပါန့ၢ်လၢကွဲးတဘၣ်တပျီတသ့ဝဲဘၣ်ခိၣ်ဖျါ...

- နမ့ၢ်ဘၣ်အလွၢ်လီၤဆီ.ထုသန့လၢလၢမ့ၢ်တၢ်ကလုာ်ဒုၣ်တၢ်လီၤစၢၤနဟံၣ်ဖိယိတၢ်လီၤစၢၤမ့ၢ်တၢ်ထံၣ်ဂီၢ်လၢနဟံးလီၤစၢၤတဘျီ
- နတ်ဘျီတၢ်ဘါ.တၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၢ်မ့ၢ်တၢ်ဖဲးတၢ်မၤလၢအဘၣ်ထွဲးဒီးနတ်နတဖၣ်.အဒိ.ပုၤတၢ်ကြးမၤတရီၢ်တပါန့ၢ်ဖျါန့ၢ်လဲၣ်တၢ်လၢမ့ၢ်စလုၤတၢ်ဘါလီၢ်.ပုၤယုဖိတၢ်ဘါလီၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘါယုၤသရိၣ်အယိ.နတ်စ့ၢ်တၢ်န့ၢ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်နီၣ်တဖၣ်လဲၣ်တဖၣ်တၢ်ထီၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်နီၣ်တဖၣ်
- ကွၢ်ဂီၢ်တလၢပျဲ.ဆူးဆါမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတဖၣ်.အဒိ...နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးကွၢ်ဂီၢ်တလၢပျဲမ့ၢ်ဆူးဆါတဖၣ်မံၤန့ၢ်န့ၢ်ယုမၤတၢ်မၤလၢအဂၤတခါလၢတၢ်ဟ့ၣ်န့ၢ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်တသ့ဝဲဘၣ်ဒီးနတ်မၤလီၢ်မုၢ်ခါခိၣ်ကဘၣ်ရဲၣ်ကျဲးန့ၢ်န့ၢ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲးလၢအကြးဘၣ်ဝဲဒ်သံးနမၤကျဲးနတ်မၤကသ့ဝဲအဂီၢ်
- နမ့ၢ်မိၢ်ပံၤမ့ၢ်တၢ်ပုၤကွၢ်ထွဲးတၢ်.အဒိ.နမ့ၢ်ကွၢ်ထွဲးဒိးမိသၣ်မ့ၢ်တၢ်ဟံၣ်ဖိယိတဖၣ်နမ့ၢ်မၤတၢ်လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်န့ၢ်ရဲၣ်လီၤဆီမ့ၢ်တၢ်ဟံးန့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢနကကွၢ်ထွဲးဒိးမိသၣ်မ့ၢ်တၢ်ဟံၣ်ဖိယိတဖၣ်အဂီၢ်သ့ဝဲ
- နသးနံၣ်.အဒိ.နမ့ၢ်ပတံၤထီၣ်တၢ်မၤတခါန့ၢ်အဝဲသ့ၣ်ကတဲန့ၢ်လၢနသးပုၤထလၢမ့ၢ်တၢ်သးစၢ်ထလၢဒ်န့ၢ်တသ့ဝဲဘၣ်
- နမ့ၢ်မိၢ်ပံၤမ့ၢ်တၢ်ပိၣ်ခွါ

- နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးဟုးသးမ့ၢ်တၢ်ဒုးအိၣ်န့ၢ်လၢနန့ၢ်ထံ.အဒိ.လၢကမ့ၢ်အကျါတၢ်လီၢ်ဒ်သံးတၢ်အိၣ်ကျဲးဖိတဖၣ်မ့ၢ်တၢ်လိာ်ကွဲးပျီအလီၢ်န့ၢ်န့ၢ်ဒုးအိၣ်န့ၢ်လၢနန့ၢ်ထံန့ၢ်တၢ်ဘၣ်ဘျီဘၣ်ဒါဂ့ၢ်လီၤ.နယုထတၢ်မၤတဖၣ်သ့ဝဲနအိၣ်ဒီးဟုးသးမ့ၢ်တၢ်ဒုးအိၣ်န့ၢ်လၢနန့ၢ်ထံအခါလီၤ.
- မ့ၢ်ခွါတၢ်အိၣ်ယုာ်ဆိးယုာ်အယိမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ဘျီဘၣ်ဒါလၢတၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်အဖီလၢလီၤ.အဒိ.ပုၤတၢ်ကြးကွၢ်တလီၤန့ၢ်ဖျါနအိၣ်ဒီးသ့ၣ်ထံးတၢ်ရဲၣ်လိာ်သးဒီးပုၤတၢ်ကမၤအယိ.
- မ့ၢ်ခွါကွၢ်ဂီၢ်တၢ်အိၣ်သး.မ့ၢ်တၢ်နီၤဖးမ့ၢ်ခွါတၢ်လီၤဆီအယိ.အဒိခွါသကိးခွါသ့ၣ်ထံးတၢ်ရဲၣ်လိာ်သး.မ့ၢ်သကိးမ့ၢ်သ့ၣ်ထံးတၢ်ရဲၣ်လိာ်သး.မ့ၢ်ခွါခါလၢတၢ်မံၤယုာ်အိၣ်ယုာ်.တၢ်ဆီတလဲမ့ၢ်ခွါကွၢ်ဂီၢ်.မ့ၢ်သးလီၤခွါ.ခွါသးလီၤမ့ၢ်တဖၣ်.အိၣ်ဒီးတၢ်လီၤဆီဒီးမ့ၢ်ခွါတၢ်အိၣ်ပတီၢ်မ့ၢ်ပုၤတဖၣ်အံၤခဲလၢလီၤအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တၢ်သံးလိာ်အသးလီၤ.
- နဖျီသးဝံးဂ့ၢ်တဖၣ်တၢ်ထီၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်ဘၣ်.နဖျီသးဝံးဘၣ်ဆၢတလိာ်ဘၣ်.နလီၤဖျါ.တဖျီဘၣ်အသးဘၣ်မ့ၢ်တၢ်မံၤယုာ်အိၣ်ယုာ်တပူၤယီၤဘၣ်ဆၢ.ပုၤကဘၣ်မၤန့ၢ်လၢအဘၣ်ဘျီဘၣ်ဒါန့ၢ်လီၤ
- နကွၢ်ဂီၢ်တၢ်အိၣ်သးတဖၣ်အယိ.အဒိတၢ်တဘၣ်ကွၢ်တလီၤန့ၢ်ဖျါနနီၣ်ပုၤနီၣ်ထီၣ်.နတယၢ်ယၢ်ဖျါ.နဘီၣ်နယဲ.ခိၣ်သ့မ့ၢ်တၢ်မၤနီၣ်လၢနအိၣ်ဖျါပုၤယုာ်တဖၣ်အယိ
- နတၢ်ဟုးတၢ်ဂဲၤဘၣ်ထွဲးဒီးနတ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢတၢ်မၤလီၢ်.အဒိ.နတဘၣ်တၢ်နီၣ်ဟးထီၣ်ကွၢ်န့ၢ်လၢတၢ်မၤလီၢ်ခိၣ်ဖျါနသံကွၢ်တၢ်သံကွၢ်တဖၣ်မ့ၢ်တၢ်န့ၢ်ပိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိၢ်လၢအိၣ်ဒီးန့ၢ်လၢနတၢ်မၤလီၢ်အပူၤအယိ

- တာ်ပာ်ဖျိာ်ထီၣ်သးတာ်ဟူးတာ်ဂဲၤတဖၣ်.အဒိတာ်ထူးထီၣ်ကွဲၣ်န့ၤလၢတာ်မၤလီၤတသ့ဝဲဘၣ်ဒိဖျိနန့ၣ်လီၤပၣ်ယုၣ်လၢပုၤမၤတာ်ဖိကရၢအကျိမ့တမ့ၢ်တာ်ပာ်ဖျိထီၣ်တာ်ဘၣ်သးတဖၣ်
- ဘၣ်ထွဲဒီးနထံၣ်ရၢ်ကီၢ်သး.ထံၣ်ရၢ်ကီၢ်သးတာ်စ့ၢ်တာ်န့ၣ်တဖၣ်မ့တမ့ၢ်တာ်ဟူးတာ်ဂဲၤမ့တမ့ၢ်ဒိဖျိနတန့ၣ်ပၣ်ယုၣ်လၢထံၣ်ရၢ်ကီၢ်သးဂ့ၢ်ဖိအပူၤအယိ

မ့ၢ်ဖျိာ်ကီၢ်ထီၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢနကီၢ်ဖဲနမၤဘၣ်ပုၤကတဖၣ်လီၤဆီလၢတာ်ဂ့ၢ်ဖိတာ်ပာ်ဖျိအီၤတဖၣ်အံၤအဖိခိၣ်အယိလီၤ.

နမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါအါထီၣ်တာ်ဂ့ၢ်တာ်ကျိဘၣ်ထွဲဒီးကညီၣ်ခွဲးယာ်ဂ့ၢ်ဖိတဖၣ်မ့တမ့ၢ်တာ်ကွဲၣ်တလီၤတဖၣ်ဒီးနမ့ၢ်လိာ်တာ်မၤစၢနန့ၣ်နကဘၣ်မၤဖဲလဲၣ်အဂီၢ်.နဆဲးကျိးဒိမံၤရၢၣ်ဖဲ **1300 292 153** မ့တမ့ၢ်ပုၤကျိာ်ထံၣ်တာ်ဖိအဂီၢ်.ဝံသးစူၤဆဲးကျိး**1300 152 494**တက့ၢ်.

တာ်ဟ့ၣ်န့ၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်မ့တမ့ၢ်မၤန့ၣ်တဘၣ်ဘျိးဘၣ်ဒါတသ့ဝဲဘၣ်ဖဲန့ၣ်လ့တၢ်မၤစၢလၢပအိၣ်အခါမ့တမ့ၢ်နကတၢ်အါတာ်ဂ့ၢ်တမံၤမံၤအယိ.ဒီးထဲပုၤလၢပၣ်ယုၣ်လၢတာ်ထဲအါတာ်အဂ့ၢ်တဖၣ်စိးသ့ၣ်ညါထွဲတာ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.နမ့ၢ်ပတံၣ်ထီၣ်လၢနကထဲအါတာ်အဂ့ၢ်တဖၣ်အယိန့ၣ်အိပညီတမ့ၢ်လၢနကဘၣ်လဲၤထီၣ်ဆူစံၣ်ညီၣ်ပိတုၤအလီၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

နကွဲၣ်ဘၣ်ဖဲ humanrightscommission.vic.gov.au လၢကသ့ၣ်ညါအါထီၣ်တာ်ဂ့ၢ်တာ်ကျိအဂီၢ်တက့ၢ်.လၢကမျိာ်တာ်လီၤ.တာ်မၤလီၤပုၤဒီးပခိၣ်တာ်ကရၢကရိတဖၣ်အလီၤပပာ်လီၤတာ်ဂ့ၢ်တာ်ကျိကလီဘၣ်ထွဲဒီးနတၢ်ခွဲးတာ်ယာ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

Victorian Equal Opportunity & Human Rights Commission

Need more information?

Contact the Commission:

Enquiry Line 1300 292 153 or (03) 9032 3583
 Fax 1300 891 858
 TTY 1300 289 621
 Email enquiries@veohrc.vic.gov.au
 Website humanrightscommission.vic.gov.au

Accessible formats

This publication is available to download from our website at humanrightscommission.vic.gov.au/resources in PDF and RTF. Please contact the Commission if you require other accessible formats.

We welcome your feedback!

Were these resources useful? Easy to use? Would you like to see something else included? Please email us at communications@veohrc.vic.gov.au.

Published by the Victorian Equal Opportunity and Human Rights Commission, Level 3, 204 Lygon Street, Carlton Victoria 3053. May 2013.

Disclaimer: This information is intended as a guide only. It is not a substitute for legal advice.